

JAŁOWICA (41) sb f

Oba a oraz o jasne.

sg N jałowica (12). ◇ G jałowic(e) (12). ◇ D jałowicy (1). ◇ A jałowicę (7). ◇ I jałowicą (2). ◇ pl N jałowice (2). ◇ G jałowic (2). ◇ A jałowice (3).

Sł stp, Cn notuje, Linde bez cytatu.

Młoda krowa, która jeszcze nie rodziła cieląt; bucua, iuvenca Mącz, Calep, Cn; vitula Mącz; taura Calep; iunix Cn (41) : BielŻyw 14; RejRozpr C4, H4; A drugi do komory pátrza s tyłu dzyury. A drugi po łzelinie łzuka Iąłowice RejWiz 70; UstPraw D2v, D3v; RejFig Bb7v; Weźmi mi iąłowicę trzećioletnią/ y kożę [!] trzećioletnią/ łkopu też trzećioletniego BibRadz Gen 15/9; BielKron 401v; Iuvenca, Młoda krowá która yufz bydło bierze/ yąłowicá. Mącz 179c, 27c, 500b; RejZwierc 111; BielSpr 70v; BudBib 3.Esdr 8/66; 4 woły yednę Ialowyczę, y Maczorkę ZapKościér 1584/42v; Calep 137b, 572b, 1049a; áby Zołniérze w ciągnieniu zá wydatki łwé kupowáli Wołu zá pułgrzjwny/ Iąłowicę zá łzelnaście grofzy/ Wieprzá zá wiárdunk SarnStat 901, 303, 903; CzahTr D3v; KlonFlis Cv; On łpi; á tyś mu záiał śliczną iąłowicę KlonWor 1.

W charakterystycznych połączeniach: zająć jałowicę; jałowica tłusta (2).

W porównaniach (2): Efráim (iełth iáko) iąłowicá którą náuczono kochác łie wmlódźbie [Ephraim vitula docta diligere trituras] Leop Os 10/11; Abowiem Izráel łthał łię odpornym iáko iąłowicá nie okrocona [sicut vacca perversa]/ á wźákoż łe Pan pász będzłe iáko bárána ná rowninách. BibRadz Os 4/16.

Szereg: »wołkowie młodzi i jałowice« (1): Iako łą wołkowie młodzi/ y iąłowicze FalZioł V 64.

W przén (1) : [Samson mówi do Filistynczyków o swojej żonie] Byłcie nie orali iąłowicą moią [Si non arassetis in vitula mea Vulg Iudic 14/18]/ nie zgádlłbyłcie tego. BielKron 52.

a. *O jałowicy ofiarowanej na oczyszczenie z grzechów wg obrządku starotestamentowego [Vulg Num 19] (12) : Przypátrż że łie/ dla łácnieyłzego rzeczy tey wyrozumienia/ oney zakonney iąłowicy płowey która dla zgłádzienia grzechow ludu Izráelłkiego/ przed obozem paloná bywála CzechRozm 171v.*

Wyrażenie: »popioł jałowice« = cinis vitulae PolAnt, Vulg (11): BibRadz Hebr 9/13; A kiedy mniemyłza nieczyłtość/ to łełt/ mniemyłzy grzech/ tedy łe káplán oczyłciał wodą s popiołu Iąłowice żołtey. BielKron 36v, 36 [3 r.], 37, 37v, 38v, 43; CzechRozm 210v; Abowiem łełli krew kozłow y ćielcow y popioł iąłowice pokropiony/ łplugáwłone poświáca ku oczyłcłeniu ćiałá iákoż dáłeko wıęcey krew Chriłtułowá WujNT Hebr 9/13.

Synonim: cielica.

Cf JAŁOWKA